

Tabstrejse

Til læreren: Denne tabsrejse går helt tilbage til middelalderen, hvor de tidligste tekster på kanonlisten blev til – nemlig folkevisen. Der er imidlertid mulighed for at ”stå af” på mange tidsperroner undervejs.

Tabstrejsen iscenesættes ved, at eleverne lægger hovedet på bordet og lukker øjnene, mens læreren læser teksten herunder højt. Giv endelig god plads til forestillingspauser, hvor elevernes indre film får tid til at materialisere sig. Der lægges op til, at alle tabsrejser afsluttes med, at læreren beder eleverne åbne øjnene til en række malerier fra netop den periode, der er i fokus.

Indledning

Nu skal vi på en rejse – en tidsrejse.

Vi skal rejse tilbage til (middelalderen, romantikken, det moderne gennembrud eller andre perioder), og mens vi rejser tilbage, vil du gradvist miste flere og flere af de ting, som er en helt naturlig del af din hverdag lige nu.

Luk dine øjne, og forestil dig en hel række ting, redskaber og genstande, som du bruger i din hverdag. **Kort pause**

- Din mobiltelefon med alle dine yndlingsapps
- Dit fladskærms-tv
- Din bærbare computer
- Din cykel – familiens bil
- Dit wc
- Din vaskemaskine
- Dit køleskab
- Internettet, hvor du kan bestille varer, google dig til viden og søge hjælp hos diverse chatbots

1980

Lad os nu rejse tilbage til 1980'erne

- Du er heldig, du har stadig din bil og din cykel
- Du har stadig dit wc og din vaskemaskine
- Dit køleskab står fortsat og brummer i køkkenet

Men ...

- Du har mistet dit fladskærms-tv. I stedet har du fået et stort tungt, kompakt kasse-tv, der er en halv meter dybt og står i stuen. Din familie har nemlig kun ét, og I kan kun se, hvad DR1 har besluttet, I skal se. Netflix og andre streamingtjenester kan du glemme alt om.

- Sig farvel til din mobil. Hver familie har nu kun én fastnettelefon, så hver gang du ringer til dine venner, skal du lige snakke lidt med hans eller hendes forældre først.
- Spotify har ingen tænkt på endnu. Når du skal høre musik, foregår det på din transistorradio, på din kasettebåndoptager – og måske, hvis du er heldig – har din mor og far en pladespiller, du får lov at låne, hvis du altså IKKE ridser pladen.
- Når du er i skole, skriver du alt i hånden. ALT! Din bærbare ligger nemlig og venter på dig nogle årtier fremme, så når du skal lære nyt, foregår det via bøger.

Tag et øjeblik og tænk på en helt almindelig dag uden din mobil, din bærbare computer og adgangen til internettet.

Begynd med din morgen og tænk dig gennem dagen. **Kort pause**

1950

Vi rejser længere tilbage i tiden til 1950'erne

Du har din egen, store, tunge cykel, men dit værelse deler du med din irriterende bror eller søster. Når du skal på toilettet, skal du hele vejen ned af trappen og ud i gården, hvor alle beboerne deles om det samme wc. Badeanstalten besøger hele familien én gang om ugen for at få et bad.

Men du har mistet flere af dine ting, som du ellers oplever, som helt almindelige.

Du har mistet:

- Dit tv – du kan ikke se nyheder, film, sport, eller vejret – kun lytte til radio
- Du har ikke vaskemaskine, men går på møntvaskeri
- Under halvdelen af jer vil eje et køleskab ... endnu færre en bil.
- De fleste af jer forlader skolen efter 7 års skolegang og begynder at arbejde eller går i lære.

1900

Vi er nu helt tilbage ved år 1900 og det moderne gennembrud. Din familie har lige forladt jeres lille gård og søger lykken i en af de større byer, hvor man kan få arbejde på de nye fabrikker. Både din mor og far arbejder hårdt fra tidlig morgen til sen aften, og hvis du er en pige, hjælper du din mor med husholdningen og dine 10 yngre søskende. Hvis du er en dreng, bruger du al tid efter skole på at gå til hænde på gaden, så dine indtægter kan supplere husholdningsbudgettet.

- Du har ét sæt tøj, som er gået i arv fra dine søskende, og som din mor har lagt op og ned mange gange
- Der er kun koldt vand i hanen
- Kakkelloven er den eneste varmekilde, så der er frostblomster på vinduerne, når du vågner om morgenen i den store fællesseng
- Tøj vaskes i hånden

- De rige transporterer sig via heste og jernbaner – din familie går

Tag dig tid til at forestille dig, hvordan du får en aften til at gå i jeres 2-værelses lejlighed med 10 søskende og to forældre.

1850

Vi er i romantikken, omkring 1850. Du bor på landet, præcis som de fleste andre danskere og bruger dagen på at arbejde i marken og stalden sammen med resten af familien.

- Der findes hverken læger eller hospitaler i nærheden af jeres hjem og mange af dine søskende er døde, inden de er fyldt 3 år
- Der findes kun ganske få butikker og slet ikke supermarkeder, og din familie er stort set selvforsynende.
- Du kan ikke læse og går ikke i skole og har derfor ingen klassekammerater
- I har ikke strøm, og om aftenen sidder I sammen omkring et tællelys af fårefedt.

Forestil dig, at du sidder i kirken en søndag og kigger op på kalkmalerierne. Hvad tænker du på? Hvad drømmer du om? **Kort pause**

Middelalderen – ca. år 1400

Vi er nu helt tilbage i middelalderen i et stærkt hierarkisk samfund med meget stor forskel på rige og fattige. Hvis du er født fattig, forbliver du fattig. Din familie ejer ikke selv den jord, I arbejder på – den ejes af adelen, og I får kun en lille andel af det korn, I kan fremstille.

- ❖ Der findes ingen grundlov, og det enkelte (fattige) menneske har ingen rettigheder.
- ❖ Der findes ikke aviser, og kun meget få personer kan læse. Nyheder om verden omkring dig rejser derfor meget langsomt og overbringes mundtligt.
- ❖ Transportmidler omfatter udelukkende heste og skibe, som er få forundt. Du har derfor aldrig været længere væk end nogle kilometer fra din landsby.
- ❖ Eksakt viden findes ikke. Din eneste nøgle til forståelse af livet omkring dig er religion og mundtlige fortællinger i form af fx folkeeventyr og folkeviser.

Nu skal du åbne dine øjne og se den tid og det samfund, du er landet i.